

جستارهایی در اقتصاد مقاومتی

(پایش ثبات اقتصاد کلان)

عادل پیغمبریان

استادیار دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق (ع)

علی اصغر سعدآبادی

دانشجوی دکتری سیاست گذاری علم و فناوری دانشگاه تهران

شبنم نوروزی کهرایی

دانش آموخته مدیریت دولتی دانشگاه تهران

انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

تهران: بزرگراه شهید چمران،

پل مدیریت

تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲

صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵

E-mail: isu.press@yahoo.com

فروشگاه اینترنتی:

www.ketabesadiq.ir

کتابسادیق

جستارهایی در اقتصاد مقاومتی (پایش ثبات اقتصاد کلان) ■ تألیف: عادل پیغامی، علی اصغر سعدآبادی و شبنم نوروزی کهرایی ■ نشر: دانشگاه امام صادق (ع) ■ چاپ اول: ۱۳۹۵ ■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: مجتمع چاپ و صحافی برتر ■ شابک: ۸-۵۳۳-۲۱۴-۶۰-۹۷۸

قیمت: ۵۰/۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ. منعلق به ناشر است.

سرشناسه: پیغامی، عادل، ...
عنوان و نام پدیدآور: جستارهایی در اقتصاد مقاومتی (پایش ثبات اقتصاد کلان)
تألیف: عادل پیغامی، علی اصغر سعدآبادی و شبنم نوروزی کهرایی
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری: ۹۸ ص

شابک: ۸-۵۳۳-۲۱۴-۶۰-۹۷۸

شناسه افزوده: سعدآبادی، علی اصغر، ۱۳۶۷-

شناسه افزوده: نوروزی کهرایی، شبنم، ۱۳۶۷-

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

کد کتابشناسی ملی: ۴۴۴۶۹۱

فهرست مطالب

۷	 سخن ناشر
۹	 مقدمه
۱۱	 فصل ۱. مبانی نظری
۱۱	 مفردیم و تعریف ثبات اقتصاد کلان
۱۳	 دلفتمان‌های ثبات اقتصاد کلان
۱۵	 مدل‌های اقتصاد کلان
۱۷	 مدل‌های مدل تجاری (RBC)
۱۷	 مدل تعادل عمومی (GE)
۱۸	 مدل پویای تعادل کلی (DSGE)
۱۹	 مدل پویای اقتصادسنجی جامع (D/E)
۱۹	 مدل خودرگرسیون برداری (VAR)
۲۳	 مفاهیم و تعاریف ثبات اقتصاد کلان
۲۴	 مطالعات خارجی
۲۷	 مطالعات داخلی
۳۳	 یادداشت‌ها
۳۵	 فصل ۲. روش‌شناسی پژوهش
۳۶	 کاربرست دلفی فازی به منظور شناسایی شاخص‌ها
۴۰	 یادداشت‌ها
۴۱	 فصل ۳. توضیح شاخص‌ها
۴۱	 ۱- ثبات نرخ تورم
۴۱	 ۱-۱- نرخ تورم و واریانس آن
۴۴	 ۲- تراز تجاری
۴۶	 ۳- سیاست‌های تثبیتی پولی
۴۸	 ۴- سیاست‌های تثبیتی مالی
۴۹	 ۵- تثبیت نرخ ارز
۵۱	 ۱-۵- سهم واحدهای ارزی مختلف در سبد دارایی‌های ارزی بانک مرکزی و شبکه بانکی

۵۲	۶- ثبات سیستم بانکی
۵۹	۷- تولید ناخالص داخلی
۶۱	۸- استقلال بانک مرکزی
۶۳	۹- کوچک سازی دولت
۶۵	۱۰- ثبات در بازار سهام و بورس
۶۶	۱۱- تخصیص بهینه بودجه
۷۱	۱۲- کاهش نرخ بیکاری
۷۳	۱۳- اخذ مالیات به شیوه اسلامی
۷۴	۱۴- برون رفت از اقتصاد تک محصولی (اقتصاد نفتی)
۷۶	۱۵- اجتناب از اقتصاد ربوی
۷۷	یادداشت ها
۷۹	فصل ۴. جمع بندی
۸۳	کتابنامه
۹۱	نمایه

فهرست جداول

۱۳	جدول ۱. تعاریف ثبات اقتصاد کلان
۲۷	جدول ۲. پیشینه پژوهش های خارجی
۳۰	جدول ۳. پیشینه پژوهش های داخلی
۳۱	جدول ۴. شاخص های به دست آمده از پیشینه پژوهش
۳۷	جدول ۵. اعداد فازی مثلثی متغیرهای کلامی
۳۹	جدول ۶. ابعاد و شاخص های ثبات اقتصاد کلان

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم: سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه و جویدی، دانشگاه امام صادق علیه السلام که از سوی ریاست فقید دانشگاه به کرات مورد توجه فراز گرفته، تربیت نیروی انسانی‌ای متعهد، باتقوا و کارآمد در عرصه عمل نظر است تا از این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند.

از این حیث «تربیت» می‌تواند مقولای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد. از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبانی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آنهاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق علیه السلام در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل

آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان گذاران و دانش آموختگان این نهاد است که امید می رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق علیه السلام با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و تقدیم علاقه مندان می گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدر دانستن تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه بهر رشد و تحول جوان و علاقه مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق علیه السلام را در گستره بین المللی به همراه خواهد داشت. (ان شاء الله)

بسم الله الرحمن الرحيم

معاونت پژوهشی دانشگاه

مقدمه

مطالعات نااطمینان، بهش برتری از اقتصاد امروز را به خود اختصاص داده است. نااطمینانی هم در سطح رشد و هم در سطح کلان قابل بررسی است و شامل پژوهش‌های متعددی است. پرداختن به مفهوم ثبات در اقتصاد و دستیابی به شرایط امن اقتصادی از آن جهت حائز اهمیت است که ثبات در اقتصاد کلان لازمه اصلی رشد و توسعه اقتصادی برای هر جامعه‌ای است. این امر مستلزم به‌کارگیری سیاست‌های مناسب اقتصادی، ثبات سیاست‌های اقتصادی و همچنین شناخت بیشتر عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی است. سیاست‌های مناسب اقتصادی در زمینه‌های پولی، مالی، باجی، تولیدی و ... این فرصت را برای اقتصاد فراهم می‌آورد تا به چالش‌ها و شوک‌های اقتصادی پاسخی مناسب و درخور دهد.

حصول ثبات در اقتصاد نیازمند پرداختن به شاخص‌های اساسی تسهیل‌کننده سیاست‌های اقتصادی است که با موشکافی هر یک از این شاخص‌ها قادر خواهیم بود تا قسمتی از نظام اقتصادی کشور را سامان بخشیم و شرایط بی‌ثباتی و نااطمینانی را پایان دهیم تا در نهایت به اهداف والای اقتصادی نظیر رشد و توسعه دست یابیم. امروزه، اقتصاددانان پذیرفته‌اند که ثبات اقتصادی یک شرط لازم برای رشد اقتصادی بالاست،

در حالی که بی‌ثباتی اقتصادی یکی از عوامل مهمی است که افق‌های رشد اقتصادی را محدود می‌سازد.

در این پژوهش، به بررسی و تبیین ابعاد ثبات اقتصاد کلان برای نیل به اقتصاد مقاومتی، پس از مروری بر ادبیات آن صورت می‌گیرد.

مؤلفان تلاش کردند تا مطالعه جامعی را با استعانت از پژوهش‌های نظری و تجربی پیشین جهت ارزیابی ثبات اقتصاد کلان برای نیل به اقتصاد مقاومتی صورت دهند. خواندن این کتاب هم برای خطمشی‌گذاران و مدیران دولتی و متخصصان حوزه اقتصاد و هم برای آن دسته از خوانندگانی که هنوز فرصت آشنایی با این حوزه را پیدا نکرده‌اند سودمند است.

این کتاب با همکاری‌ها و کمک‌های ارزنده دوستان و همراهان به سرانجام رسیده است و مؤلفان از تمامی عزیزان به‌خصوص آقای دکتر مصطفی سمیعی نسب، عضو هیئت علمی و مدیر گروه مطالعات اقتصادی مرکز تحقیقات دانشگاه امام صادق (ع) و نمایان آقای یاسر سلیمانی کمال تشکر و قدردانی را دارند. امید است تا با بررسی‌های گسترده نظرات و پیشنهادات و انتقادات با مؤلفان، کتابی کامل‌تر و مصون‌تر در نسخه‌های بعدی ارائه شود.

عادل پیغامی، علی اصغر سعدآبادی، نهم نوروزی کهرابی

تهران، اردیبهشت ۱۳۹۸